

Finansutskottets betänkande 2022/23:FiU18

Stark kundautentisering vid fakturabetalningar online

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag om att det ska förtydligas att kravet på stark kundautentisering gäller när fakturabetalningar utgör en betaltjänst. Syftet med förslaget är att minska risken för att konsumenter drabbas av bedrägerier vid e-handel. Det föreslås även att den näringsrättsliga tillsynen över att konsumentkreditinstituten följer konsumentkreditlagen flyttas från Konsumentverket till Finansinspektionen. Konsumentverket ska även fortsättningsvis ansvara för den marknadsrättsliga tillsynen över att konsumentkreditinstituten följer konsumentkreditlagen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

Behandlade förslag

Proposition 2022/23:9 Stark kundautentisering vid fakturabetalningar online.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Stark kundautentisering vid fakturabetalningar online	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Stark kundautentisering vid fakturabetalningar online

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster,
2. lag om ändring i konsumentkreditlagen (2010:1846),
- 3.lag om ändring i lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:9 punkterna 1–3.

Stockholm den 1 december 2022

På finansutskottets vägnar

Edward Riedl

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Edward Riedl (M), Mikael Damberg (S), Oscar Sjöstedt (SD), Dennis Dioukarev (SD), Björn Wiechel (S), Jan Ericson (M), Charlotte Quensel (SD), Adnan Dibrani (S), Ida Drougge (M), Ali Esbati (V), Hans Eklind (KD), Martin Ådahl (C), David Perez (SD), Janine Alm Ericson (MP), Carl B Hamilton (L), Joakim Sandell (S) och Hanna Westerén (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2022/23:9 Stark kundautentisering vid fakturabetalningar online. I propositionen föreslås att det ska förtydligas att kravet på stark kundautentisering gäller när fakturabetalningar utgör en betaltjänst. Förslaget syftar till att minska risken för att konsumenter drabbas av bedrägerier vid krediter vid e-handel. Det föreslås även att den näringsrättsliga tillsynen över att konsumentkreditinstitutet följer konsumentkreditlagen flyttas från Konsumentverket till Finansinspektionen. Konsumentverket ska dock även fortsättningsvis ansvara för den marknadsrättsliga tillsynen över att konsumentkreditinstitutet följer konsumentkreditlagen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslaget har granskats av Lagrådet.

Utskottets överväganden

Stark kundautentisering vid fakturabetalningar online

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i lagen om betaltjänster, konsumentkreditlagen och lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter.

Propositionen

Stark kundautentisering när fakturabetalningar utgör en betaltjänst

Sedan 2019 gäller ett krav på stark kundautentisering, dvs. tvåfaktorautentisering, när en betalare initierar en elektronisk betalningstransaktion, loggar in på sitt betalkonto online eller genomför någon åtgärd på distans som kan innebära en risk för svikligt förfarande eller andra former av missbruk. Exempel på identifieringsmetoder som uppfyller dessa krav är e-legitimation eller bankdosa. Vid tillämpningen av betaltjänstlagen har den allmänna uppfattningen varit att betalningssättet fakturabetalning inte är en betaltjänst. Följden av denna uppfattning har varit att stark kundautentisering inte har tillämpats vid fakturabetalningar i e-handeln.

Europeiska kommissionen tog den 21 januari 2022 ställning till om definitionen av betaltjänster i artikel 4.3 i andra betaltjänstdirektivet omfattar fakturabetalningar online (Question ID 2019_4484). Kommissionens bedömning gäller situationen när det råder ett trepartsförhållande mellan en handlare, en betalare och en fakturautställare där fakturautställaren står kreditrisken. Kommissionen bedömer att stark kundautentisering då ska tillämpas eftersom tjänsten som erbjuds betalaren innebär genomförande av en betalningstransaktion, när medlen täcks av ett kreditutrymme och att tjänsten därmed är att räkna som en betaltjänst enligt artikel 4.3 i andra betaltjänstdirektivet (med hänvisning till punkt 4 i bilaga I).

Regeringen instämmer i kommissionens bedömning. I svensk rätt innebär detta att ett fakturabetalningsalternativ som innebär att utställaren av fakturan överför medel till betalningsmottagaren och därmed står kreditrisken är att bedöma som en betaltjänst enligt 1 kap. 2 § 4 betaltjänstlagen, dvs. att stark kundautentisering ska tillämpas i dessa fall. Det bör därför enligt regeringen förtydligas att kravet på stark kundautentisering gäller när fakturabetalningar utgör en betaltjänst.

En samlad tillsyn över konsumentkreditinstitut

Den svenska tillsynsstrukturen på finansmarknadsområdet innebär att en och samma myndighet – Finansinspektionen – utövar tillsyn över att de företag som driver tillståndspliktig verksamhet gör det enligt de författningar som reglerar sådan verksamhet. Konsumentverkets tillsyn över konsumentkreditinstituten är det enda avsteget från denna struktur.

Inom ramen för tillsynen över att konsumentkreditlagen följs meddelar Konsumentverket bl.a. allmänna råd och bedriver tillsyn. Konsumentverkets tillsyn över att konsumentkreditlagen följs omfattar alla kreditgivare när det gäller de marknadsrättsliga bestämmelserna, men även i övrigt för konsumentkreditinstituten. Konsumentverkets tillsyn över att lagen följs omfattar även andra näringsidkare vars huvudsakliga verksamhet är någon annan än kreditgivning eller kreditförmedling, och som därmed inte är tillståndspliktig.

Även Finansinspektionen bedriver ett brett arbete på konsumentskyddsområdet och tillhandahåller vägledning för konsumenter och företag, t.ex. finansiell folkbildning. Myndigheten är aktiv i sitt policyarbete på området och tar fram analyser och publicerar årligen rapporter, bl.a. Konsumentskyddsrapporten. Inom ramen för tillsynen över att konsumentkreditlagen följs meddelar Finansinspektionen allmänna råd och bedriver tillsyn. Tillsynen över att konsumentkreditlagen följs omfattar alla kreditgivare som omfattas av tillståndsplikt med undantag för konsumentkreditinstituten.

Den parallella tillsynen över konsumentkreditinstituten innebär att två myndigheter i statsförvaltningen – Konsumentverket och Finansinspektionen – bedriver näringsrättslig tillsyn över en och samma kategori av kreditgivare, konsumentkreditinstitut. En mer samlad näringsrättslig tillsyn över konsumentkreditinstituten innebär enligt regeringen en mer verksamhetslogisk ordning givet hur det ser ut för annan tillståndspliktig verksamhet som Finansinspektionen har tillsyn över. Den näringsrättsliga tillsynen över att konsumentkreditinstituten följer konsumentkreditlagen bör därför enligt regeringen flyttas från Konsumentverket till Finansinspektionen. Konsumentverket bör emellertid också i fortsättningen utöva tillsyn över att konsumentkreditinstituten följer konsumentkreditlagens marknadsrättsliga bestämmelser.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2023.

Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för ingripanden mot överträdelser som har skett före ikraftträdandet.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion med anledning av propositionen. Utskottet anser att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör anta regeringens lagförslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2022/23:9 Stark kundautentisering vid fakturabetalningar online:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i konsumentkreditlagen (2010:1846).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

Härigenom föreskrivs¹ att 1 kap. 2 § lagen (2010:751) om betaltjänster ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.**2 §²**

Med *betaltjänster* avses i denna lag

1. tjänster som gör det möjligt att sätta in kontanter på ett betalkonto samt de åtgärder som krävs för förvaltning av kontot,
2. tjänster som gör det möjligt att ta ut kontanter från ett betalkonto samt de åtgärder som krävs för förvaltning av kontot,
3. genomförande av betalningstransaktioner, inklusive överföring av medel på ett betalkonto, genom
 - a) autogiro,
 - b) kontokort eller andra betalningsinstrument, eller
 - c) kontobaserade betalningar,
4. genomförande av betalnings-
transaktioner, när medlen täcks av
ett kreditutrymme, genom
 - a) autogiro,
 - b) kontokort eller andra
betalningsinstrument, eller
 - c) kontobaserade betalningar,
4. genomförande av betalnings-
transaktioner *som avses i 3*, när
medlen täcks av *en betaltjänst-
användares kreditutrymme*,
5. utgivning av betalningsinstrument eller inlösen av transaktions-
belopp där ett betalningsinstrument har använts,
6. penningöverföring,
7. betalningsinitieringstjänster, eller
8. kontoinformationstjänster.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 av den 25 november 2015 om betaltjänster på den inre marknaden, om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2009/110/EG och 2013/36/EU samt förordning (EU) nr 1093/2010 och om upphävande av direktiv 2007/64/EG, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2018:175.

2 Förslag till lag om ändring i konsumentkreditlagen (2010:1846)

Härigenom föreskrivs att 55 § konsumentkreditlagen (2010:1846) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Konsumentverket utövar tillsyn över att denna lag följs. Verkets tillsyn omfattar dock inte Sveriges riksbank, verksamhet som står under tillsyn av Finansinspektionen eller verksamhet hos Kronofogdemyndigheten. *Med verksamhet som står under tillsyn av Finansinspektionen avses inte verksamhet som står under Finansinspektionens tillsyn enligt lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter.*

55 §¹

Konsumentverket utövar tillsyn över att denna lag följs. Verkets tillsyn omfattar dock inte Sveriges riksbank, verksamhet som står under tillsyn av Finansinspektionen eller verksamhet hos Kronofogdemyndigheten.

Tillsynen ska utövas så att den inte vållar större kostnad eller olägenhet än som är nödvändigt.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för ingripanden mot överträdelser som har skett före ikraftträdandet.

¹ Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 2016:1031.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter

Härigenom föreskrivs att 16 och 22 §§ lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagna lydelse

16 §¹

Finansinspektionen har tillsyn över företag som driver verksamhet enligt denna lag. Tillsynen omfattar att företagets verksamhet drivs enligt

1. denna lag,
2. andra författningar som reglerar verksamheten,
3. företagets bolagsordning eller stadgar, och
4. företagets interna instruktioner som har sin grund i författningar som reglerar verksamheten.

Finansinspektionens tillsyn omfattar inte konsumentkreditlagen (2010:1846).

22 §²

Finansinspektionen ska återkalla tillståndet för ett företag som driver verksamhet enligt denna lag, om företaget

1. har fått tillståndet genom att lämna oriktiga uppgifter eller på något annat otillbörligt sätt,
2. inte inom ett år från det tillstånd beviljades har börjat driva sådan verksamhet som tillståndet avser,
3. under en sammanhängande tid av sex månader inte har drivit sådan verksamhet som tillståndet avser,
4. har förklarat sig avstå från tillståndet,
5. har överlåtit hela sin verksamhet, eller
6. har försatts i konkurs eller om beslut har fattats om att företaget ska gå i tvångslikvidation.

I fall som avses i första stycket 1–3 får i stället varning meddelas, om det är tillräckligt.

Om Konsumentverket har fattat beslut enligt 57 § konsumentkreditlagen (2010:1846) om att förbjuda ett företag att lämna krediter och beslutet har fått laga kraft, får Finansinspektionen återkalla tillståndet för företaget.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för ingripanden mot överträdelser som har skett före ikraftträdandet.

¹ Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

² Senaste lydelse 2016:1032. Ändringen innebär att tredje stycket tas bort.